

Nie tylko granice

Autorka: **Weronika Kołacz**

Etap kształcenia:

klasy VII–VIII szkoły podstawowej oraz szkoły ponadpodstawowe

Czas potrzebny do przeprowadzenia zajęć:

45 min

Dodatkowe materiały:

smartfony, materiały plastyczne do przygotowania ulotek (gruby papier, kredki/flamastry)

Postacie, których dotyczy lekcja:

• Stanisław Paleolog

/ Link do portretu filmowego:

www.niepodlegla.gov.pl/o-niepodleglej/stanislaw-paleolog-filmowy-portret-zalozycielki-polskiej-policji-kobiecej/

• Aleksandra Piłsudska

/ Link do portretu filmowego:

www.niepodlegla.gov.pl/o-niepodleglej/aleksandra-pilsudska-filmowy-portret-matki-polskiej-niepodleglosci/

• Zofia Szlenkierówna

/ Link do portretu filmowego:

www.niepodlegla.gov.pl/o-niepodleglej/zofia-szlenkierowna-portret-filmowy-pionierki-polskiego-pielegniarstwa/

Przebieg lekcji:

1. Wprowadzenie

Zapytaj uczniów i uczennice, z czym kojarzy im się rok 1918. Najprawdopodobniej w odpowiedziach pojawią się: odzyskanie niepodległości, Józef Piłsudski, zakończenie pierwszej wojny światowej itp. Poza faktami i postaciami warto zwrócić też uwagę na emocje, jakie mogły towarzyszyć polskiemu społeczeństwu podczas tych wydarzeń.

Następnie zaprezentuj zdjęcie zniszczonego podczas pierwszej wojny światowej Kalisza (**załącznik nr 1**) i przeczytaj fragment dziennika, który prowadził oficer francuski Charles de Gaulle w 1920 r. w Polsce (**załącznik nr 2**). Ma to na celu wprowadzenie młodzieży w temat zajęć, czyli kwestię społeczno-gospodarczego tła odzyskania niepodległości.

2. Wyzwania odrodzonego państwa – burza mózgów

Wyświetl mapę II RP z zaznaczonymi obszarami byłych zaborów (załącznik nr 3). Zapytaj młodzież, z jakimi problemami musiało się zmierzyć odrodzone w 1918 r. polskie państwo.

Powinny pojawić się takie zagadnienia jak: zniszczenie kraju na skutek pierwszej wojny światowej, migracje i ubożenie społeczeństwa, zniszczenie infrastruktury, ustalenie granic państwa, konieczność ujednolicenia systemu monetarnego, prawnego itp., stworzenie wspólnego systemu edukacji itd.

Aby naprowadzić młodzież na poszczególne odpowiedzi, możesz wyświetlić lub rozdać materiały ikonograficzne (załącznik nr 4). Warto zwrócić uwagę, że część z nich stanowią tzw. cegiełki, które poświadczają liczne zbiórki na cele społeczne.

W podsumowaniu połóż nacisk na trudną sytuację ekonomiczną i wynikające z niej liczne problemy społeczne u progu II Rzeczypospolitej.

3. Portrety bohaterek niepodległości – praca w grupach

Podziel uczestników i uczestniczki zajęć na trzy grupy. Każda z nich ogląda film poświęcony innej bohaterce – Stanisławie Paleolog, Zofii Szlenkierównie lub Aleksandrze Piłsudskiej. Aby obejrzeć film, młodzież może skorzystać ze smartfonów ze słuchawkami.

Następnie rozdaj grupom karty pracy odnoszące się do ich postaci (załączniki nr 5–7). Każda karta pracy zawiera pytania odnoszące się do życia bohaterki, a także dziedziny, którą reprezentuje – Zofia Szlenkierówna była związana z ochroną zdrowia, Stanisława Paleolog z bezpieczeństwem publicznym, a Aleksandra Piłsudska z opieką społeczną. Opcjonalnie każda grupa może także przygotować ulotkę dotyczącą tematu powiązanego z prezentowaną bohaterką.

4. Podsumowanie

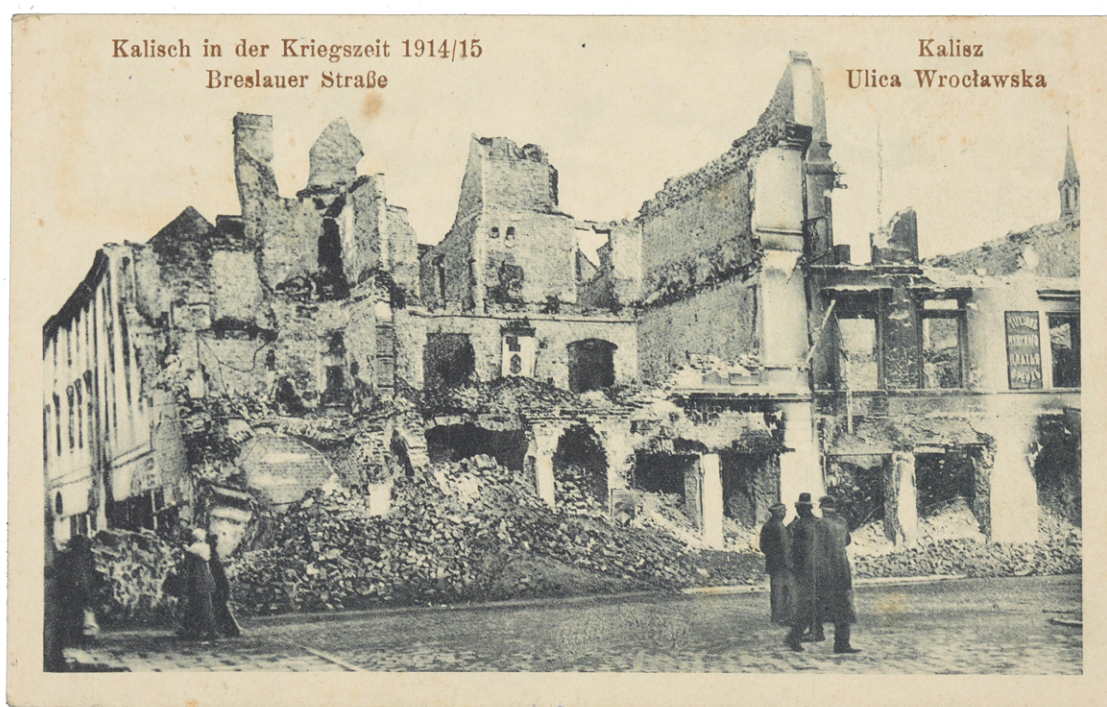
Każda grupa prezentuje przed resztą klasy fakty z karty pracy, a także opcjonalnie wykonaną ulotkę.

Po wszystkich wystąpieniach zapytaj młodzież, która z bohaterek zajęć wydała im się najbliższa, najciekawsza, najbardziej do nich przemówiła i dlaczego. Warto też przedyskutować, jakie cechy łączą te trzy postaci. Mogą pojawić się takie pojęcia jak: odwaga, konsekwencja, upór, bohaterstwo, pracowitość, wiara w ideały, praca na rzecz dobra wspólnego.

Kończąc zajęcia, odnieś się do czasów obecnych. Czy i jak my możemy działać dla dobra wspólnego we wspomnianych wcześniej obszarach? Uczniowie i uczennice tworzą listę propozycji. Jeśli nie ma pomysłów, zaproponuj kilka działań, np.: pomoc komuś w nauce, zostanie wolontariuszem w świetlicy środowiskowej czy wzięcie udziału w kursie pierwszej pomocy.

Zniszczenia wojenne

Kalisz po zniszczeniach wojennych, pocztówka, Polona

Fragment dziennika Charles'a de Gaulle'a

Warszawo! Od przeszło roku obserwuję twoje oblicze i za[czynam cię znać!]. Wiosną ubiegłego roku widziałem Warszawę uniesioną entuzjazmem. [...]

Ale potem, z upływem miesięcy, twarz Warszawy spochmurniała. Nie widziano zupełnie końca wojny; nie była ona zbyt krwawa – to prawda – ale denerwowała do ostateczności naród, przez uczucie, że prowadzi ją sam i że jest tyle rzeczy do zrobienia, których nie robiono. Życie stawało się z dnia na dzień cięższe. Trzeba było oglądać straszny tłum na przedmieściach Pragi i Woli, aby zgłębić do jakiego stopnia nędza może osiągnąć ludzi. Trzeba było iść wzdłuż niekończących się ogonków kobiet, mężczyzn i dzieci o błędnym spojrzeniu, oczekujących godzinami przed sklepem miejskiego piekarza na kawał czarnego, raz na tydzień wydawanego, chleba, odczuwać ciężące na swoim samochodzie ponure spojrzenia tego wygłodzonego tłumu, aby zrozumieć, że nasza cywilizacja trzyma się na włosku i że wszystkie uroki, wszystkie wygody i wszystkie bogactwa, z których jest dumna, mogą szybko zginąć pod falą ślepego gniewu zdesperowanych mas.

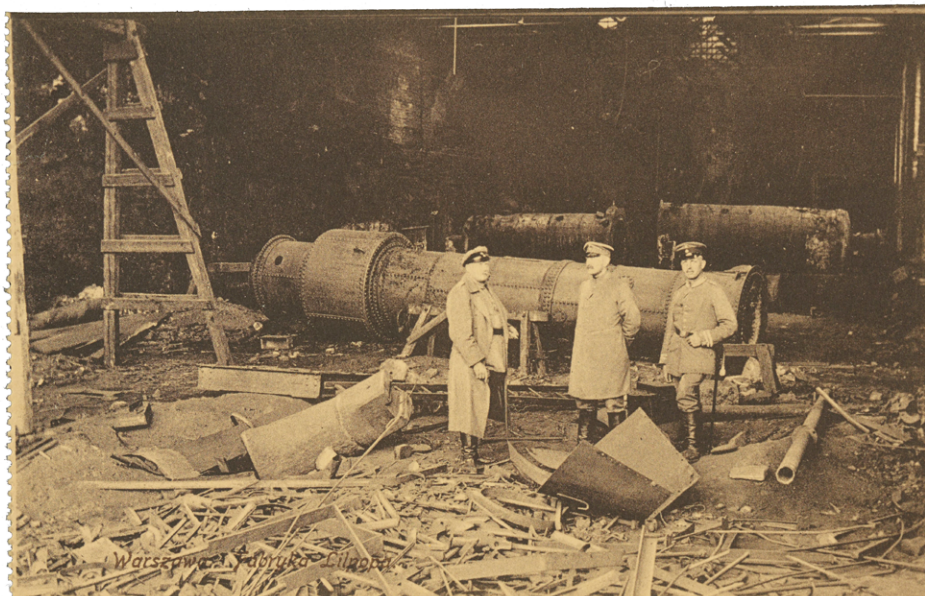
Charles de Gaulle,
Bitwa o Wisłę. Dziennik działań wojennych oficera francuskiego,
„Zeszyty Historyczne” 1971, nr 19, Paryski Instytut Literacki.

Terytorium II RP z zaznaczonymi ziemiemi byłych zaborów

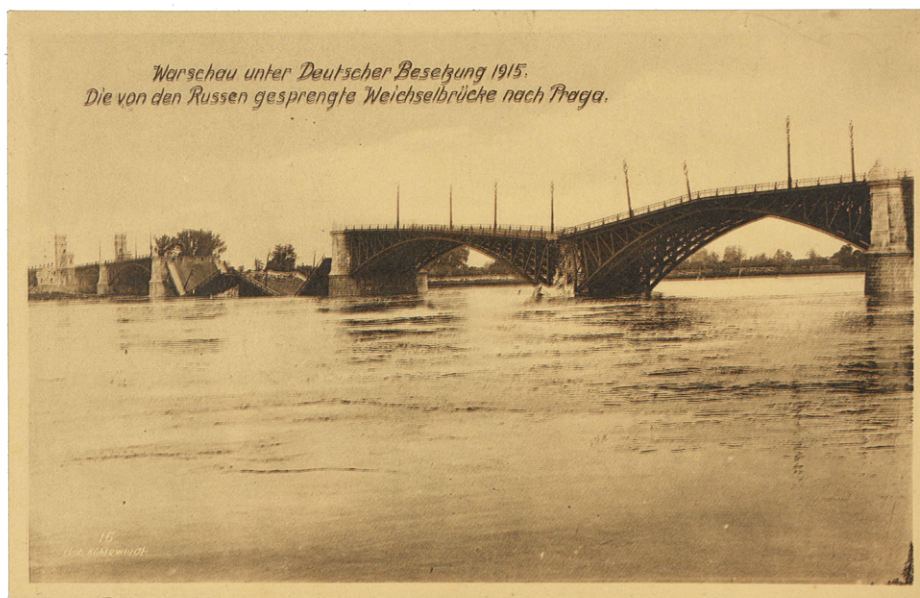

Mapa przygotowana na podstawie: dzieje.pl/infografiki/integracja-ziem-dawnych-zaborow-w-ii-rzeczypospolitej

Sytuacja Polski po odzyskaniu niepodległości

Zniszczona fabryka Lilpopa w Warszawie, Polona

Zniszczony most w Warszawie, Polona

„Cegiełka” na cele oświatowe,
1918 r., Polona

„Cegiełka” na fundusz pomocy
jeńcom wojennym, Polona

Ulotka dotycząca zbiórki
odzieży prowadzonej
przez Koło Polek, 1919 r.,
Polona

Bezpieczeństwo

Na podstawie obejrzanego filmu o Stanisławie Paleolog odpowiedz na poniższe pytania. Jeśli czegoś nie jesteś pewny(-na), poszukaj informacji w Internecie.

1. W jaki sposób Stanisława zaangażowała się w walkę o odzyskanie niepodległości?

.....

.....

.....

2. Na czele jakiej instytucji stanęła w międzywojennej Polsce?

.....

.....

.....

3. Na jakie problemy społeczne natykała się w swojej pracy?

.....

.....

.....

Te informacje mogą Ci pomóc:

 www.pl.wikipedia.org/wiki/Policja_kobieca#Policja_Kobieca_w_Polsce

zadanie dodatkowe

Stanisława Paleolog
pracowała w policji
kobiecej w międzywojennej
Warszawie. Przygotuj ulotkę
– ogłoszenie o naborze
do policji kobiecej.
Plakat powinien zawierać
informacje, jakie kryteria
musi spełniać kandydatka.

Funkcjonariuszki policji,
Warszawa, NAC

Zdrowie

Na podstawie obejrzanego filmu o Zofii Szlenkierównie odpowiedz na poniższe pytania. Jeśli czegoś nie jesteś pewny(-na), poszukaj informacji w Internecie.

1. Jaką instytucję ufundowała Zofia dla społeczeństwa Warszawy?

.....

.....

.....

2. Jakie działania podjęła wobec wyzwań spowodowanych pierwszą wojną światową?

.....

.....

.....

3. Jak wyglądała jej droga zawodowa?

.....

.....

.....

Te informacje mogą Ci pomóc:

Wirtualne Muzeum Pielęgniarstwa Polskiego – Zofia Szlenkierówna (wmpp.org.pl)

zadanie dodatkowe

Zofia Szlenkierówna szukała pielęgniarek do ufundowanego przez siebie szpitala dziecięcego. Przygotuj ulotkę – ogłoszenie na temat rekrutacji i pracy, która czeka wybrane kandydatki.

Pielęgniarki z niemowlętami,
Kraków, NAC

OPIEKA SPOŁECZNA

Na podstawie obejrzanego filmu o Aleksandrze Piłsudskiej odpowiedz na poniższe pytania. Jeśli czegoś nie jesteś pewny(-na), poszukaj informacji w Internecie.

1. Z jakim ruchem związała się Aleksandra jako działaczka niepodległościowa?

.....

.....

.....

2. Jakie powierzono jej zadania?

.....

.....

.....

3. Jakie funkcje pełniła Aleksandra Piłsudska w niepodległej Polsce?

.....

.....

.....

Te informacje mogą Ci pomóc:

 www.blog.polona.pl/2019/12/aleksandra-pilsudska-sufrazystka-rewolucjonistka-zona-marszalka/

zadanie dodatkowe

W wolnej Polsce Aleksandra Piłsudska działała m.in. w Towarzystwie „Opieka”, które zakładało świetlice z bibliotekami dla młodzieży. Przygotuj ulotkę o otwarciu nowej świetlicy i poszukiwaniu wolontariuszy do pracy z dziećmi.

Czytelnia dla młodzieży
w Warszawie, NAC